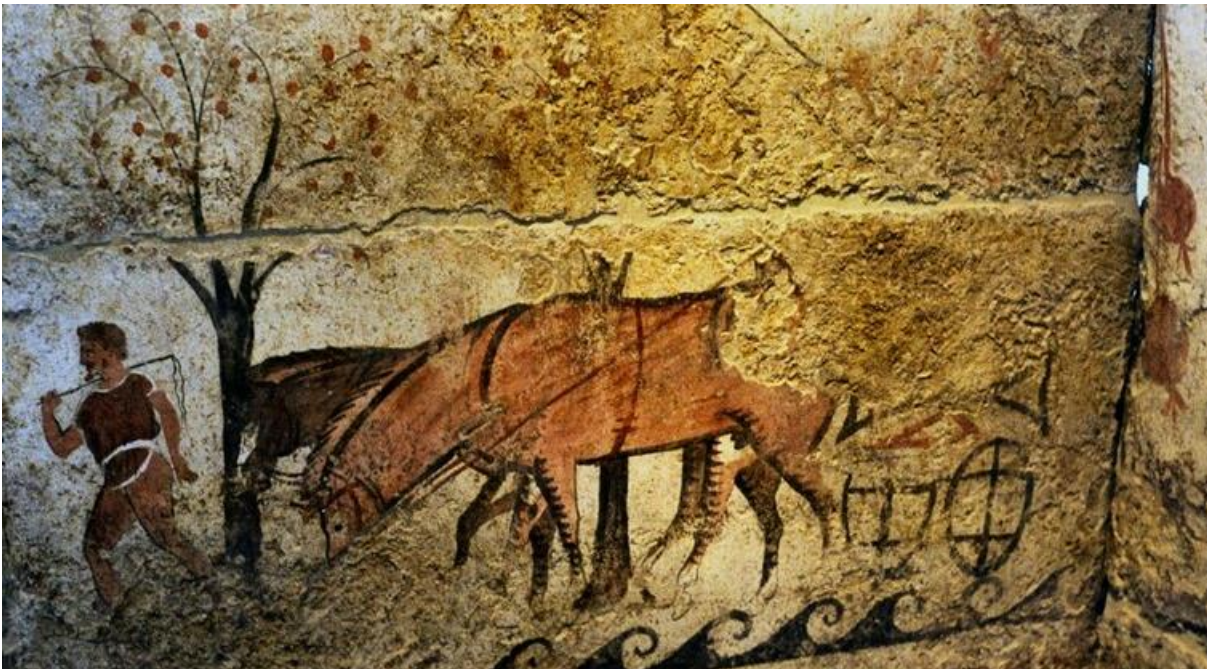

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

BEGREPPSLISTA LIV OCH DÖD I ANTIKENS GREKLAND

TILL TEMATIK I DEN DIGITALA
LÄRPLATTFORMEN *ANTIKEN*

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

BEGREPPSLISTA

Adels- och stormannasläkter - Familjer som tillhörde de högsta samhällsskikten och ofta hade mycket makt och pengar.

Agora - Det centrala torget i en grekisk stad, där handel och möten hölls.

Allianser - Samarbeten eller förbindelser mellan familjer för att bli starkare tillsammans.

Aristokrati - Adels- och stormannasläkter. Den rika och mäktiga överklassen.

Arkeologisk verklighet - Den bild vi får av historien genom arkeologiska fynd.

Arkeologiskt material - Fysiska lämningar från historiska tider, t.ex. gravar, redskap, skelett.

Arrangerade äktenskap - Giftermål som bestämdes av familjerna, inte av personerna själva.

Barnadödlighet - Hur många barn som dör före en viss ålder, ofta före 5 års ålder.

Barnmorska - En person som är utbildad att hjälpa kvinnor vid graviditet och förlossning. Infektion - När bakterier eller virus orsakar sjukdom i kroppen.

Befolkningstäthet - Hur många människor som bor på en viss yta.

Begravningsceremonier - Ritualer och traditioner som utförs när någon dör, för att hedra den döde och hjälpa själen till livet efter döden.

Brudtärna - En kvinna som hjälper bruden under bröllopet.

Bruksföremål - Föremål som man använder i vardagen, t.ex. skålar, krukor eller verktyg. Offentlig sektor - Statliga och kommunala verksamheter, t.ex. skolor och sjukhus (fanns inte i antikens Grekland).

Brödföda - Det man behöver för att överleva, särskilt mat och inkomster.

Ceremoni - Högtidlig handling, ofta med religiösa eller kulturella inslag.

Dagsarbetare - En person som får betalt för en dags arbete, utan fast anställning.

Demokratiskt styresskick - Ett samhällssystem där folket har makten, t.ex. genom röstning.

Dragdjur - Djur som används för att dra plogar eller vagnar, t.ex. hästar och åsnor.

Efterlevande - De som är kvar i livet efter att någon dött, t.ex. familj och vänner.

Egendom - Något man äger, som mark, hus eller saker.

Ekonomiska och sociala fördelar - Att giftermålet gynnade familjens rikedom, status och inflytande.

Enskilt åtal - När en person själv stämmer en annan person i domstol, utan hjälp av staten.

Epidemier - När många människor smittas av en sjukdom under en kort tid.

Fruktsamhet - Förmågan att få barn.

Fälttåg - Ett krig eller en militär kampanj där en armé försöker erövra nya områden.

Försörja - Att tjäna pengar eller skaffa det som behövs för att leva.

Förövare - Den person som begår ett brott eller en skada mot någon annan. Spädbarnsdödlighet - När mycket små barn (under ett år) dör.

Gods - Större jordegendom eller gård med tillhörande mark.

Gravläggning - Själva placeringen av kroppen i graven.

Hantverkare - Personer som tillverkar saker för hand, till exempel skor, keramik eller verktyg.

Helgedom - En helig plats där man tillbad gudar.

Heloter - En grupp i Sparta som var tvungna att arbeta som slavar men hade vissa rättigheter.

Hungersnöd /svält - När det inte finns tillräckligt med mat så att människor svälter.

I sina föräldrars fotspår - Att göra samma typ av arbete eller livsval som ens föräldrar.

Industrialismens tidevarv - Den tid då industrier började utvecklas (ca 1700–1800-talet) och förändrade samhällen.

Jordägande klass - De som ägde mark och därför ofta var rika och hade makt.

Keramik - Föremål gjorda av bränd lera, t.ex. krukor eller tallrikar.

Klara livhanken - Ett äldre uttryck som betyder att överleva, ha tillräckligt för att leva.

Komplikation - Något som går fel, till exempel under en förlossning.

Konkubin - En kvinna som levde med en man som inte var hennes make, ofta som älskarinna.

Konstgjord bevattning - Ett sätt att vattna odlingar med hjälp av byggda system som leder vatten dit det behövs.

Kulturella evenemang - Samlingar eller aktiviteter som firar kultur, traditioner och konst, ofta genom musik, dans och konstutställningar.

Ledsagare / Förkläde - En person (ofta man) som följde med en kvinna för att skydda eller övervaka henne i det offentliga rummet.

Malaria - En allvarlig feber- och infektionssjukdom som sprids av myggor.

Manlighetsnormer - Samhällets förväntningar på hur män ska vara, t.ex. modiga, starka och självständiga.

Marmor - En typ av hård sten som ofta användes i antiken för att skapa skulpturer och byggnader.

Minnesstund - Samling där man minns och hedrar den som har dött.

Missväxt - När grödor växer dåligt och man får liten eller ingen skörd.

Monogami - Att bara vara gift eller i relation med en person åt gången.

Myndigheter - Officiella organisationer som ansvarar för lagar och samhällsregler.

Mytologi - En samling berättelser om gudar, hjältar och övernaturliga händelser.

Mödradödlighet - Att kvinnor dör i samband med graviditet eller förlossning.

Naturfenomen - Händelser i naturen, t.ex. torka, regn eller översvämning.

Näringsliv - Alla företag och verksamheter som producerar varor och tjänster i ett samhälle.

Odödlig själ - Tanken att själen lever vidare efter döden, enligt vissa filosofiska eller religiösa uppfattningar.

Offer - Gåvor eller handlingar till gudarna för att visa respekt eller be om hjälp.

Pederasti - En relation i antikens Grekland mellan en äldre man och en yngre pojke, ofta pedagogisk eller uppfostrande enligt samtida ideal.

Peloponnesos - En halvö i södra Grekland där Olympia låg.

Pest - En allvarlig smittsam sjukdom som kunde sprida sig snabbt.

Porträttbyst - En skulptur som föreställer en persons huvud, hals och ibland axlar och bröst.

Primitiva förhållanden - Enkla, ofta dåliga levnadsförhållanden utan modern teknik eller sjukvård.

Privilegier - Särskilda fördelar eller rättigheter som inte alla har.

Processionståg - Ett organiserat tåg av människor som marscherar vid en högtid eller ceremoni.

Reformer - Förändringar i lagar eller samhällsregler för att förbättra något.

Ritual - Återkommande, symbolisk handling kopplad till t.ex. religion eller tradition.

Rituela danser - Särskilda danser som utfördes som en del av religiösa ceremonier.

Rituela traditioner - Ceremonier och handlingar som följer religiösa eller kulturella traditioner vid särskilda tillfällen, t.ex. vid dödsfall.

Rökelse - Doftande växtmaterial som bränns vid religiösa ceremonier.

Skyddsstyrka - Beväpnad grupp som skyddar en person, ofta privat.

Social klass - En grupp i samhället som har liknande ekonomiska och sociala villkor, till exempel bönder, slavar eller rika.

Spannmål - Sädesslag som vete, korn och råg, som används till mat.

Statsägda slavar - Slavar som ägdes av staten och arbetade för offentliga uppgifter, inte för en privat person.

Stoiskt lugn - Att visa självkontroll, inte låta känslor ta över, och att behålla lugnet i svåra situationer.

Terrassodling - Att odla i stegformade nivåer på en sluttning, vanligt i bergsområden.

Terräng - Hur marken ser ut, t.ex. om den är bergig, stenig eller platt.

Tjänstesektor - Yrken där man erbjuder tjänster, t.ex. frisör, lärare eller busschaufför.

Torg (agora) - Det centrala torget i grekiska städer där människor möttes för handel och diskussioner.

Traditioner - Vanor, sedvänjor eller ritualer som överförs från generation till generation inom en kultur eller ett samhälle.

Uttorkning - När kroppen förlorar för mycket vätska och inte fungerar som den ska.

Ventilation - Luftcirkulation i en byggnad eller ett rum, viktigt för att få frisk luft.

Vigningsceremoni - En religiös eller formell handling där ett äktenskap bekräftas (sådana saknades i antiken).

Vräkning - Att tvingas lämna sitt hem eller mark där man bor eller arbetar.

Välbeställd - Att ha det bra ekonomiskt, att vara rik eller leva bekvämt.

Ämbetsmannaråd - Grupp av personer i en stadsstat som ansvarade för lag och ordning.

Ämbetsmän - Tjänstemän i staten som hade olika uppdrag, ofta politiska eller juridiska.